

כך תמנע פחיתת תנובת החלב בקיץ

לפי מאמר מאת בארני האריס מפלורידה, "הוארד'ס דיירימן", יולי 1988

הבלה"ד ר. וולקני

דקות, כל עוד טמפרטורת הסביבה עוברת 26 – 27 מ"צ. בוקרים רבים מכירים כתועלת הרבה של צל על האיכוס. דבר זה חשוב בייחוד כשהפרות אוכלות במכנים. עדיין יש בוקרים החוששים מפני צל, מכיון שבמקומות המוצלים מצטברים ברך ורפש הגורמים לכלוך ודלקות עטין. אוורור נאות ימנע את אלה.

יש לשנות את המזונות

בחדשי הקיץ חשובים מזונות משובחים ביותר, שכן הפרות צורכות פחות מזון. כן חשובים הרכב יציב של המנה וטעימותה, כי פרות מתקשות לחזור לתנובתן שפחתה בשל גורמי-סביבה. מוצע לאכוס לפרות מרובות-תנובה, בקיץ, פחות מספוא סיבי, בעיקר תחמיץ. יתכן שרצוי להגדיל את ריכוז החלבון בכדי 1% – 2%, תלוי בהרכב המס' פוא. ברוב המקרים נמצא כי פרות המניבות 28 ק"ג חלב ויותר ליום רצוי להגביל את מנת התחמיץ ל-18 – 25 ק"ג ביום. כדי לשמור על שיעור רצוי של שומן בחלב, כ-3.5%, דרושה מנה המכילה שיעור מספיק של סיבים.

מנה מיטבית של מזון סיבי בכלל החומר היבש

תנובה, ק"ג ביום	% NDF	% ADF
יותר מ-29.5	27 – 32	17 – 22
20 עד 29	33	19 – 25
14 עד 20	39	22 – 29
13 ופחות	45	26 – 34
פרה יבשה	45 ויותר	34 – 43

מומלץ על כמות מסוימת של חלבון בלתי פריק, בעיקר למרובות-תנובה. תנובה בינונית אינה מחייבת הגדלת שיעור החלבון הבלתי פריק במנה. מהאמור ברור, שאיזון שיעור החלבון הבלתי פריק דרוש להשגת תנובת חלב מרובות בלי לגרום לפרות עקה מתמדת. במחקרים נמצא, שבקיץ דרושה כמות גדולה יותר של ויטמין A. יש המגישים 50,000 עד 150,000 יב"ל של הוויטמין. כן נלמד ממחקרים, שהוספת אשלגן מקילה מעקת החום, ושל-הוספת נתון יש יתרון כשרמת האשלגן גבוהה. הוספת שני יסודות אלה גורמת הגדלת התנובה בכדי ליטר לפרה ביום ומקילה על הפרות בקיץ. מומלץ ששיעור האשלגן יהיה 1.5% ושיעור הנתון 0.5% – 0.6%. מכלל החומר היבש. שיעור רב של אשלגן ונתון מגישים רק למרובות-תנובה. בפרות יבשות עלול הדבר לגרום בצקת עטין. כן מראים מחקרים, שרצוי להגדיל את שיעור המגניום מ-0.2% ל-0.3%.

בפלורידה נעה טמפרטורת-הסביבה בימות הקיץ בין 28 ל-34 מ"צ. והלחות היחסית – 85%. כשהטמפרטורה עוברת 22 מ"צ צורכות הפרות פחות מזון ומייצרות פחות חלב, ואף פוריותן נפגעת. מכיון שהפרות סובלות מחום-הסביבה כתוספת החום המטבולי – הרי שלפ-רות מרובות-תנובה קשה יותר לשמור על טמפרטורת גוף תקינה. לכן, הדרך הטבעית שלפניהן היא לצרוך פחות מזון, ומכאן – לייצר פחות חלב. אכן, דרך זו מקילה על הפרה – אך החקלאי סובל הפסד כספי. לכן יש לתכנן תיפעול מתאים שיקל על הפרה במזג-אוויר חם. הדבר מחייב שינוי אמצעים קיימים, ושינויים בהזנה שישפרו את צריכת החומר היבש והאנרגיה.

אידוי מים הוא האמצעי היעיל ביותר להרחקת חום מגוף הפרה. האידוי נעשה על-ידי הזעה ועל-ידי נשימה מהירה ו"שטחית". התגובה לאבדן נוזלים מהגוף היא שתייה, ומכאן חיוניות זמינות מים קרירים במשך הקיץ.

עזור לפרה לאבד חום

פרות מרובות-תנובה אינן יכולות לאבד בדרך טבעית את כל החום שגופן מייצר; לכן יש צורך באמצעים מלאכותיים להשגת מטרה זו. הוצעו אמצעים שונים, יעילים יותר ויעילים פחות. תועלתם בכך, שהם משרים את צריכת המזון ואת ייצור החלב. הבסיס הוא – צל, אוורור וקירור.

צל טבעי או מלאכותי עשוי להביא לידי שיפור כדי 10% בתנובת החלב, וכן שיפור בהתעברות. את המזון יש לתת תמיד במקום מוצל.

השפעת איכוס מוצל על צריכת המזון ועל הייצור.

מספר הפרות	חלב, ק"ג/יום	% שומן בחלב	חלב מתוקן שומן ל-4%	צריכת מזון, ק"ג/יום
26	31.1	3.51	31.2	21.9
27	28.9	3.47	28.7	20.6

הכיוון המועדף של ציר האורך של המבנה שבו הפרות אינן קשורות – הוא מזרח-מערב.

הרטבת גב הפרות בשילוב עם אוורור – זה נוהג ההולך ונפוץ במהירות במשקים. הוא מאפשר לשיעור לתפקד כאמצעי יעיל להגברת האידוי מהגוף.

צוף מאוורר והתזה

מומלץ משב אוויר על גב הפרה כדי 800 פוט מעוקב לדקה. לשם כך מומלץ מאוורר שמוטת כנפיו 90 ס"מ ותפוקתו 11,000 פוט מעוקב – לכל 40 פרות. מפעילים התזה ואוורור במשך 3 דקות מדי 30